TORNIONLAAKSON MUSEO
TORNEDALENS MUSEUM

Viranhaltijapäätös 1444/12.03.03.00.01/2026

Tornionlaakson museon johtaja 6.11.2026 § 152/2026

TLM_Lausunto_TERVOLA_Maston purkaminen Tervolan asemalla_06112026

Päätöksentekijä Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta / museon johtajan sijainen Ylimartimo Teija

Valmistelija arkeologi Puolakka Hanna

TERVOLA, MASTON PURKAMINEN TERVOLAN ASEMALLA

Sitema Oy on tiedustellut Tornionlaakson museolta onko kulttuuriympäristön osalta huomioitavaa liittyen maston purkamiseen Tervolan asemalla, osoitteessa Asematie 25, Tervola. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu maston sijaintitiedot karttoineen sekä valokuva purettavaksi aiotusta mastosta. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo lausuu hankkeesta rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Suunnittelutilanne ja rakennettu kulttuuriympäristö

Purkamisaikomuksen kohteena oleva masto sijaitsee Kemijoen länsipuolella Tervolan aseman pihapiirissä. Asema sijoittuu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön: **Kemijokivarren vanha asutus**, joka on osoitettu Länsi-Lapin maakuntakaavassa (2015) *Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi* (ma 8128), jonka *suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen*. Kulttuurimaisema-alue oli osoitettu myös Kemijokivarren osayleiskaavassa (2003, osa-alue IV; Tervola-Varejoki) *Maakunnallisesti merkittäväksi maisema-alueeksi tai kulttuuriympäristöksi* (ma-2, Keskusta-Kaisajoki), jonka yleiskaavamääräyksen mukaan *Alueen maisemalliset ja ympäristölliset ominaispiirteet: peltojen yli avautuvat jokinäkymät ja ympäristöstä erottuvat puustoiset vaarametsät tulee säilyttää. Rakentaminen ja ympäristönhoito tulee sopeuttaa alueen maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.*

Osayleiskaavassa Tervolan asema sijaitsee *Rautatiealueella* (LR) ja on osoitettu *Kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi rakennuskohteeksi tai alueeksi, joka on säilytettävä* (8. **Tervolan asema**). Kohdetta koskevan kaavamääräyksen mukaan kyseessä on *Maakunnallisesti tai paikallisesti arvokas rakennus tai pihapiiri, joka on pyrittävä säilyttämään alkuperäisessä asussaan. Olevia rakennuksia voidaan käyttää asuntoina/loma-asuntoina. Purkamiseen on oltava lupa- ja rakennuksia ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä. Rakennuksissa tapahtuvat korjaus- ja muutostyöt tulee tehdä siten, että niiden rakennustaiteellinen tai kyläkuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Pihapiiri eheyttämiseksi rakennettavat uudisrakennukset on sopeutettava oleviin rakennuksiin ja pihapiirin perinteistä rakennus- ja sijoittelutapaa noudattaen. Uudisrakentamista kohteen välittömässä läheisyydessä tulee välttää.*

Inventointitietojen mukaan Tervolan ensimmäinen asemarakennus tuhoutui Lapin sodassa vuonna 1944. Myös lähellä ollut Kaisajoen rautatiesilta

räjäytettiin. Varastorakennus (makasiini) säästyi. Uusi asemarakennus valmistui 1946 ja edustaa jälleenrakennuskauden rakentamistapaa. Entisen asemarakennuksen koillispuolella sijaitsevat kellari ja varasto/saunarakennus vastaavat tyylipiirteiltään makasiinia ja 1900-luvun alun rautatiearkkitehtuuria. Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeen arviointityöryhmän mukaan Tervolan asemalla on historiallisia, rakennushistoriallisia ja ympäristöllisiä arvoja. Asemarakennus on nykyisin asuinkäytössä. Asema-alueella on lisäksi pysäkkikatos länsipuolella kulkevan junaradan lähellä ja pieni autotalli entisen asemarakennuksen itäpuolella.

Historiallisen ilmakuva-aineiston perusteella purkamisaikomuksen kohteena oleva teräsristikkorakenteinen 31 metriä korkea masto näyttäisi olevan rakennettu ilmeisesti 1990-luvulla. Vapaasti betoniperustuksella seisova masto sijaitsee 17 metriä radasta, asemarakennuksen ja makasiinin välissä vain muutaman metrin päässä entisen asemarakennuksen eteläpäädystä.

Tornionlaakson museolla ei ole huomautettavaa kyseisen maston purkamiseen Tervolan asemalla. Masto poikkeaa asema-alueiden rakentamishistoriaan kuuluvista elementeistä ja sijaitsee tarpeettoman lähellä asemarakennusta. Maston purkaminen palauttaa asema-aluetta lähemmäs vanhaa asuaan.

Teija Ylimartimo
rakennustutkija, museon johtajan sijainen

Jakelu

Sitema Oy, Juho Simuna
Tervolan kunta, rakennusvalvonta
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto